

Maryja - kobieta i matka

„Porodziła swego pierworodnego Syna, owinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie, gdyż nie było dla nich miejsca w gospodzie” (Łk 2,7)

„Kiedy więc Jezus ujrzał Matkę i stojącego obok Niej ucznia, którego miłował, rzekł do Matki: Niewiasto, oto syn Twój. Następnie rzekł do ucznia: Oto Matka twoja. I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie” (J 19,26-27)

Od czasów soboru efeskiego (431 r.), który definitywnie rozstrzygnął spór tamtych czasów między *Christotokos* – rodzicielka Chrystusa jako człowieka a *Theotokos* – rodzicielka Boga, i ogłosił dogmat o Bożym Macierzyństwie Najświętszej Dziewicy, Maryja uznawana jest jako Matka Boga – Bożego Syna, Jezusa Chrystusa, który Jej macierzyństwo z wysokości swego krzyża rozciągnął na wszystkich swoich braci i siostry, czyli cały Kościół, który na wzór Maryi również staje się matką dla ludzi wierzących.

1. Podwójne macierzyństwo Maryi

Macierzyństwo jest zawsze relacją między matką a dzieckiem. Stąd kobieta pozostaje matką nawet po śmierci swego dziecka. Kobieta staje się matką nie poprzez fakt posiadania dziecka, lecz poprzez miłość, która uzdalnia ją do relacji opieki, troski i towarzyszenia swemu dziecku.

Maryja w relację ze swoim Synem weszła przede wszystkim poprzez wiarę, gdy wydała zgodę na Boży plan zbawienia. Od tego momentu podjęła trud troski, gdy w grocie betlejemskiej „owinęła Go w pieluszki” (Łk 2,7), z troską i bólem szukała Go w świątyni jerozolimskiej (por. Łk 2,48) i z dala towarzyszyła Jego misji aż po dramat krzyża.

Macierzyństwo Maryi zawsze należy rozpatrywać w podwójnym kluczu. Tego podwójnego wymiaru bycia matką Maryi, nie da się w żaden sposób rozdzielić, gdyż bycie matką Syna Bożego jest źródłem dla powszechnego macierzyństwa Maryi względem Kościoła. Jak naucza bł. Jan Paweł II: Maryja jest „Matką Kościoła dlatego, że na mocy niewypowiedzianego wybrania samego Ojca Przedwiecznego i pod szczególnym działaniem Ducha Miłości dała ludzkie życie Synowi Bożemu, od którego bierze łaskę i godność wybrania cały Lud Boży, a «dla którego wszystko i przez którego wszystko»” (Hbr 2,10)” (RH, 22).

Macierzyństwo Maryi kształtowało się od momentu Jej niepokalanego poczęcia, szczególny zaś wymiar osiągnęło, gdy Maryja wypowiedziała swoje pełne wiary w Boży zamysł „fiat” wobec zapowiedzi Anioła (por. MC, 19). Od tego momentu, gdy pod sercem Dziewicy z Nazaretu rozpoczęło się życie, Jej serce „podąża stale za dziełem własnego Syna i rozprzestrzenia się ku wszystkim, których Jezus Chrystus objął i stale obejmuje swą niewyczerpaną miłością” (RH,22).

Z wysokości krzyża Chrystus wskazuje Jej „swego umiłowanego Ucznia jako syna” (RH, 22). W ten sposób „całe pokolenia uczniów, wyznawców, miłośników Chrystusa - tak jak Apostoł Jan - niejako zabierały do siebie (por. J 19,27) tę Matkę, w ten sposób od początku objawioną w dziejach zbawienia i w posłannictwie Kościoła. My więc wszyscy, którzy stanowimy dzisiejsze pokolenie uczniów, wyznawców i miłośników Chrystusa, również pragniemy z Nią szczególnie się zjednoczyć” (RH, 22).

Miłość Boga najpełniej objawiła się przez Syna, którego Ojciec dał, „aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3,16). W tej tajemnicy swój wielki udział miała Maryja, gdyż przez Nią Bóg przybliżył się do każdego z nas, „nabiera znamion bliskich, jakby łatwiej dostępnych dla każdego człowieka. I dlatego Maryja musi się znajdować na wszystkich drogach codziennego życia Kościoła. Poprzez Jej macierzyńską obecność Kościół nabiera szczególnej pewności, że żyje życiem swojego Mistrza i Pana, że żyje Tajemnicą Odkupienia w całej jej życiodajnej głębi i pełni, i równocześnie ten sam Kościół, zakorzeniony w tyłu rozlicznych dziedzinach życia całej współczesnej ludzkości, uzyskuje także tę jakby doświadczalną pewność, że jest po prostu bliski człowiekowi, każdemu człowiekowi, że jest jego Kościołem: Kościołem Ludu Bożego” (RH, 22).

2. Biblijny obraz kobiety

Niewiasta zaznacza swą obecność w orbicie mężczyzny i jego działań już od pierwszych kart Pisma świętego. Drugi opis stworzenia człowieka (jahwistyczny) ukazuje głębię misterium stworzenia i umiejscawia w całym kontekście powołania człowieka, rolę i zadania kobiety, jako istoty równej w godności i człowieczeństwie wobec mężczyzny (por. Rdz 2,22). Zamysł Stwórcy stawia kobietę u boku mężczyzny jako pomoc w realizacji powierzonych mu zadań: „Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi”.(Rdz 1,28). Oboje zatem stają się darem dla siebie, który domaga się właściwego przyjęcia i odebrania – pełnej akceptacji, gdyż tylko w ten sposób, zarówno mężczyzna, jak i kobieta, odkryją specyficzną zależność własnej tożsamości w kontekście drugiej osoby przeciwnej płci. Ta szczególna wzajemność daru męskości i kobiecości oznacza w praktyce istotową zależność od siebie obu płci. Oderwanie jednej od drugiej powoduje zatarcie tożsamości mężczyzny i kobiety, czyli burzy istotę bycia mężczyzną i kobietą. Tożsamość płci na zawsze egzystencjalnie zespoliła świat kobiet i mężczyzn, i w pewnym sensie uzależniła pełnię realizacji jednego w ścisłym związku z drugim

Bóg – odwieczna Miłość (por. 1J 4,8) chciał człowieka tylko dla niego samego, by podzielić się ze stworzeniem nadmiarem swej miłości. Człowiek obdarzony Bożym podobieństwem, został także wyposażony w zdolność kochania. Miłość zatem jawi się jako fundamentalne powołanie człowieka, zaś kobieta staje się jego szczególnym uczestnikiem (por. FC, 11).

W tym miejscu jakże nie wspomnieć o wielu mężnych kobietach, które z miłości do Boga i swego narodu, z narażeniem życia poświęcały się, broniąc Bożego prawa i suwerenności Izraela, wobec tak wielu wrogów, którzy raz po raz przekraczali jego granice. Warto zatem wspomnieć dzielne akuszerki Szitra i Pua, które nie wypełniały nakazu faraona (por. Wj 1,15), dzielną Judytę (por. Jdt 1,1nn), Esterę (por. Est, 1,1nn) czy Jael (por. Sdz 4,21) . W wielowiekowej modlitwie „Godzinki o Najświętszej Maryi Pannie” wspominamy Rachelę, żonę patriarchy Jakuba, która powiła Józefa, żywiciela Egiptu, zaś Maryja zrodziła Zbawiciela świata.

Te wszystkie figury i postaci dzielnych i miłujących kobiet znajdują swoją kulminację w osobie Maryi, która zawiera w sobie cechy niewiast Starego Testamentu, dzielnych matek i kobiet odpowiedzialnych za zbawienie Narodu Wybranego.

Godność kobiety biblijnej wynikała przede wszystkim z powołania jej do macierzyństwa, które odziedziczyły po Ewie – „matce żyjących” (por. Rdz 3,20). Wszystkie te niewiasty marzą o macierzyństwie, często mimo już podeszłego wieku, jak Sara, która w desperacji ucieka się do podstępów (por. Rdz 16,1), czy Anna, która trwa w błaganiach w świątyni Pańskiej (por. 1Sm 1,9-13). Córka Lota nie widząc perspektyw na macierzyństwo posuwa się nawet do kazirodztwa (por. Rdz 19,30-38). Każdy poród dla biblijnych kobiet mimo bólu i cierpienia dawał zawsze nieopisaną radość, czego wyrazem są niejednokrotnie imiona ich pierworodnych synów (por. Rdz 21,6; 30,24). Każda kobieta-matka winna cechować się odpowiednimi predyspozycjami, spośród których na plan pierwszy wysuwają się miłość i miłosierdzie. W dalszej zaś kolejności idą za nimi umiejętność pocieszenia, ukojenia i podniesienia na duchu, o czym świadczy proroctwo: „Jak kogo pociesza własna matka, tak Ja was pocieszać będę; w Jerozolimie doznacie pociechy” (Iz 66,13).

W Nowym Testamencie również swoje poczesne miejsce zajmują kobiety, których wspólną cechą jest miłość ku Mistrzowi z Nazaretu. Dialog Jezusa z Samarytanką (por. J 4,7-27) uzmysławia jej, że ten Nauczyciel zna najgłębsze tajniki jej serca i smutną historię życia. Spotkanie z Nieznajomym budzi w kobiecie ufność, która staje się motorem świadczenia o tym, co usłyszała od Chrystusa. W ten sposób za przyczyną jednej kobiety cała miejscowość samarytańska uwierzyła w Mesjasza – wprawdzie jednak rozpoznało Go serce niewiasty (por. MD, 13). Inna kobieta znana w pewnych środowiskach ze świadczonych przez nią usług, namaszcza olejkami stopy Jezusa podczas wieczerzy w domu faryzeusza (por. Łk 7,37-47). Chrystus w odpowiedzi na jej gest podyktowany miłością, odpuszcza jej tak liczne grzechy, tłumacząc zdumionemu gospodarzowi, czym jest żal miłości (por. MD, 13). Nie można milczeniem pominąć także tych wszystkich kobiet, które z miłosnym oddaniem towarzyszyły Jezusowi i Jego uczniom w codziennym życiu, udzielając im ze swoich dóbr (por. Łk 8,1-3) czy dzielnych niewiast, które stały pod krzyżem Jezusa (por. J 19,25; Mk 15,40). Motywem działania wszystkich tych kobiet była miłość, która zwyciężała zmęczenie, trud czy strach.

Z podjętych analiz różnych postaw kobiet można wysunąć wniosek, iż odpowiedzialność cechująca mężne niewiasty, płynęła przede wszystkim z miłości. Powołaniem zatem kobiety winna być miłość i odpowiedzialność za drugiego człowieka.

3. Charyzmatyczny geniusz niewiasty

Miłość, jaką Bóg obdarzył wszystkich ludzi, szczególne miejsce znalazła w sercu kobiety, która z właściwą sobie intuicją kieruje się w codziennym działaniu „zmysłem miłości”. Niezwykła zdolność kochania aż po szaleństwo zatracenia siebie w miłości, w ofierze dla drugiego „ty” sprawia, że kobiety pozostają w większości przypadków wierne swemu pierwszemu „tak”, mimo zawiedzionych nadziei i częstego poczucia zmarnowanego życia. Punktem wyjścia dla tego rodzaju analiz są ewangeliczne przekazy ukazujące postawę wielu niewiast wobec Chrystusowego orędzia miłości. Ukazane tam kobiety z sobie właściwą harmonią umysłu i serca dawały Jezusowi odpowiedź wiary (por. Mt 5,28). Ta zdolność kochania w każdych warunkach pozwala kobietom przetrwać wszelkiego rodzaju próby i kryzysy, których życie nigdy im nie oszczędzało. To one stały u stóp krzyża (por. J 19,28), a w poranek trzeciego dnia po śmierci Chrystusa, wiedzione potrzebą serca, spieszyły do grobu, by oddać Mu ostatnią posługę (por. Mt 16,5-6; Mk 16,1-3; Łk 24,1-3). W tym kontekście kobieta

staje się jakby „klamrą” spinającą całą ziemską działalność Chrystusa, od momentu Wcielenia po ostatnie chwile na ziemi (por. FC, 15).

Owa zdolność spojrzenia z miłością na otaczającą kobiety rzeczywistość, świadczy o jej geniuszu wrażliwości emocjonalnej. To połączenie charyzmatu miłości i wrażliwości predestynują ją do pełnienia wielorakich zadań na polu społecznym – w miejscach, gdzie męski pragmatyzm pozostaje ślepy na wołanie o miłość. Geniusz empatycznego spojrzenia na drugiego człowieka otwiera przed niewiastami możliwość nieustannej służby i bycia darem dla każdego człowieka (por. FC, 9).

Mieć serce i patrzeć w serce są niewątpliwymi atutami kobiety w świecie zagrożonym nieustannym konfliktem zbrojnym, gdzie raz po raz przelewa się czyjaś niewinną krew. Jednocześnie te dary są zobowiązaniem, by nieść miłość i wrażliwość do ludzkich serc pozbawionych nadziei.

4. Odwieczne powołanie kobiety

Zamysł Boga względem człowieka jest tajemniczym planem miłości, którego osoba ludzka jest głównym bohaterem. Słowa natchnionego Autora biblijnego „Dlatego to mężczyzna opuszcza ojca swego i matkę swoją i łączy się ze swą żoną tak ściśle, że stają się jednym ciałem” (Rdz 2,24), nie pozostawiają wątpliwości – fundamentalnym powołaniem niewiasty jest miłość, która realizuje się w jedności małżeńskiej oraz wszystkich innych relacjach interpersonalnych, których kobieta jest nauczycielką i mistrzynią. Akceptacja i przyjęcie drugiej osoby w sposób bezinteresowny, ze względu tylko na jej równość w godności osobowego bytu, jak chciał Stwórca, jest tym, czego oczekuje od kobiety każdy człowiek i Kościół (por. EV, 99).

Z tej najbardziej pierwotnej zdolności do kochania, wypływa druga część powołania kobiety – macierzyństwo, rozumiane w sensie duchowym i fizycznym. Bycie bowiem matką nie ogranicza się jedynie do posiadania dziecka, lecz jest formą relacji pomiędzy osobami, z których jedna jest prowadzącą, a druga jest prowadzona, by poprzez właściwą edukację mogła osiągnąć pełnię dojrzałości osobowej. Poród dziecka jest pewnym stanem przejściowym w fizjologii układu rozrodczego kobiety, jednak dopiero wejście w relacje miłości z dzieckiem, czyni ją prawdziwą matką (por. MD, 18). W tym kontekście macierzyństwo duchowe kobiet, które z wyboru zrezygnowały (lub zaakceptowały swój stan) z założenia rodziny, nabiera znaczenia i doniosłości. Świadczy bowiem o tym, że miłość i macierzyństwo są uniwersalnymi i ponadczasowymi zadaniami powierzonymi kobiecie przez Stwórcę, niezależnie od jej statusu społecznego, stanu cywilnego czy innych przypadłości życiowych (por. MD, 29).

Miłość i wypływające z niej powołanie do duchowego i fizycznego macierzyństwa stanowią uniwersalny zamysł Boży względem każdej kobiety. Wezwanie to jest swoistym zaproszeniem do poczęcia najpierw w duchu tego, co potem może powstać w ciele. U podstaw jednego i drugiego aktu winna stać bezinteresowna miłość – dar osoby dla osoby. Wpisane w kobiece serce pragnienie miłości, może i powinno realizować się w każdej sytuacji, bez względu na życiowe uwarunkowania, gdyż tylko taka miłość jest zdolna realizować w pełni kobiecość w jej pierwotnym kształcie.

***

Maryja w swojej macierzyńskiej relacji do Chrystusa, staje się dla chrześcijańskich kobiet wzorem kobiety i matki, która bierze czynny udział w odwiecznym planie Stwórcy, który obdarzył człowieka szczególnym powołaniem do miłości i płodności. Macierzyństwo – jak pokazuje testament z krzyża – może także przybrać wymiar duchowy, który, zbudowany na fundamencie miłości, wchodzi w relacje z ludźmi potrzebującymi wsparcia i opieki.